

Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter i uppgiftssamling om inhemsk extremism

---

1. SAMMANFATTNING

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har granskat Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter i en nationell, gemensamt tillgänglig, uppgiftssamling om inhemsk extremism. Granskningen har omfattat Polismyndighetens interna rutiner för registrering av känsliga personuppgifter samt ett urval personregistreringar.

Polismyndigheten har goda rutiner för behandling av känsliga personuppgifter i den aktuella uppgiftssamlingen. Nämnden konstaterar dock att uppgifter i ett dokument har behandlats utan att de behövts i uppgiftssamlingen. Det aktuella dokumentet innehöll känsliga personuppgifter om etnicitet. Dessa uppgifter har behandlats utan att det varit absolut nödvändigt. Nämnden har vidare konstaterat att en oriktig känslig personuppgift har registrerats i ett annat dokument. Bristerna har numera åtgärdats av Polismyndigheten. I övrigt har behandlingen skett i enlighet med polisdatalagen.

Nämnden är kritisk till att Polismyndigheten inte har genomfört någon logguppföljning med avseende på hur uppgiftssamlingen använts. Nämnden förutsätter att Polismyndigheten kommer att genomföra sådan logguppföljning redan innan nya rutiner för logguppföljning införs.

Innehåll

1. SAMMANFATTNING.....	1
2. BAKGRUND.....	3
3. RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER.....	3
4. UTREDNINGEN.....	4
4.1. Genomförande.....	4
4.2. Nämndens iakttagelser.....	4
4.3. Polismyndighetens svar.....	5
5. NÄMNDENS BEDÖMNING.....	6
5.1. Behov av behandlade personuppgifter.....	6
5.2. Känsliga personuppgifter.....	7
5.3. Misstankemärkning.....	7
5.4. Logguppföljning.....	8
6. BESLUT.....	9

2. BAKGRUND

I polisdatalagen (2010:361) (PDL), liksom i annan lagstiftning om behandling av personuppgifter på internationell och nationell nivå, har känsliga personuppgifter – det vill säga uppgifter om exempelvis en persons etniska ursprung eller politiska åsikter – en särställning som innebär att sådana uppgifter endast får behandlas i undantagsfall och under särskilda förutsättningar.

Nämnden beslutade den 6 maj 2015 att granska Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter i en uppgiftssamling om brottsaktiv inhemsk extremism.

3. RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv (*känsliga personuppgifter*) (2 kap. 10 § första stycket PDL). Det är alltså inte tillåtet att föra register över eller på annat sätt göra anteckningar om enskilda enbart på den grunden att de utifrån något i paragrafen angivet förhållande kan hänföras till en viss kategori av människor. Bestämmelsen hindrar emellertid inte behandling av uppgifter om en persons nationalitet och i regel faller också uppgifter om att en viss person kommer från en viss världsdel eller ett visst land utanför förbudet mot behandling av känsliga personuppgifter.¹

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får de dock *kompletteras* med känsliga personuppgifter när det är absolut nödvändigt för syftet med behandlingen (2 kap. 10 § andra stycket PDL). Bestämmelsen innebär att om andra uppgifter om en person samlas in i samband med exempelvis en förundersökning får dessa kompletteras med känsliga personuppgifter om det är av avgörande betydelse för utredningen. Med hänsyn till den restriktivitet som ligger i begreppet ”absolut nödvändigt” måste behovet av att göra sådana kompletteringar prövas noga i det enskilda ärendet.²

Uppgifter som avslöjar ras, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening eller som rör hälsa eller sexualliv får inte användas som sökbegrepp vid sökning bland personuppgifter som har gjorts gemensamt tillgängliga, det vill säga är tillgängliga för mer än ett fåtal personer. Detta hindrar inte att brottsrubriceringar eller uppgifter som

---

¹ Prop. 2009/10:85 s. 325.

² A. prop. s. 325.

beskriver en persons utseende används som sökbegrepp (3 kap. 5 § första och andra stycket PDL).

Den personuppgiftsvarige ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas (2 kap. 1 och 2 §§ PDL och 31 § personuppgiftslagen [1998:204]).

Enligt 2 kap. 11 § PDL ska tillgången till personuppgifter begränsas till vad varje tjänsteman behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

4. UTREDNINGEN

4.1. Genomförande

Nämnden har tagit del av Polismyndighetens beslut att inrätta uppgiftssamlingen, skriftliga rutiner avseende behandlingen av känsliga personuppgifter i uppgiftssamlingen samt uppgift om antal personer som har behörighet till uppgiftssamlingen.

Vidare har nämnden den 23 och den 24 september 2015 genomfört en inspektion vid Polismyndigheten. Vid inspektionen granskades uppgifter avseende 12 personer som hade valts ut enligt på förhand fastställda kriterier, bland annat sökningar på ord som kan utgöra känsliga personuppgifter.

Efter genomförd inspektion har Polismyndigheten skriftligen besvarat frågor med anledning av nämndens iakttagelser.

4.2 Nämndens iakttagelser

I Polismyndighetens beslut den 26 februari 2014 om behandling av personuppgifter i uppgiftssamling om brottsaktiv inhemsk extremism anges att med sådan extremism menas ideologiskt motiverade brott som begås eller planeras av grupper, organisationer eller personer med avsikt att förändra det demokratiska styrelseskicket.

Uppgiftssamlingen är tillgänglig för drygt 100 tjänstemän inom underrättelseverksamheten.

Polismyndigheten har interna rutindokument avseende behandling av känsliga personuppgifter i den aktuella uppgiftssamlingen. Enligt de dokumenten ska en nödvändighetsbedömning göras om en handling innehåller känsliga personuppgifter. I dokumenten anges bland annat hur bedömningen ska dokumenteras och vem som ska göra bedömningen.

De vid inspektionen granskade dokumenten avsåg i huvudsak uppgifter angående ideologiskt motiverade brott och handlade sammanfattningsvis om följande.

- Engagemang i och brottslig verksamhet med koppling till extrempolitiska miljöer. En person angavs tillhöra såväl den högerextrema som den vänsterextrema miljön.
- Brott riktade mot politiskt aktiva.
- Misstankar om krigsbrott.
- Misstankar om samröre med terroristorganisation eller terroristbrott.
- En konflikt mellan två religiösa grupper.
- En fordonskontroll av en minibuss. I dokumentet angavs namn och personnummer på fem rumänska medborgare samt bild på respektive persons pass. Som rubrik i dokumentet angavs ”kontroll av romer”.

Det fanns en dokumenterad nödvändighetsbedömning avseende känsliga personuppgifter i alla granskade fall utom två. Vidare fanns i de granskade fallen upplysningar om huruvida personen var misstänkt eller inte. I ett fall angavs emellertid personen både som misstänkt och som ej misstänkt.

4.3 Polismyndighetens svar

Polismyndigheten har sammanfattningsvis anfört följande.

Det system som används för att behandla personuppgifterna (Surfa2) är kopplat till Polismyndighetens centrala säkerhetslogg (CSL), men det finns i dagsläget inga direktiv eller rutiner för uppföljning om en användare gjort sökningar på känsliga personuppgifter. Det pågår ett arbete med att ta fram styrdokument som reglerar bland annat registervård. Dessa kommer att innehålla rutiner för att kontrollera om sökningar på känsliga personuppgifter gjorts i systemet.

Vad gäller den person som angavs tillhöra såväl den högerextrema som den vänsterextrema miljön har personen i en tidigare promemoria bedömts som en del av en vänsterextrem organisation, vilket överensstämmer med tillgänglig information. Personen har av misstag i en rapport nämnts under en högerextrem organisation. Felet har uppstått under redigering av rapporten, men har inte fått några konsekvenser i det fortsatta arbetet och har sedermera rättats.

Polismyndigheten anser inte att engagemang i en specifik extrempolitisk organisation *i sig* är en tillräcklig omständighet för att anse att någon kan antas ha samband med misstänkt brottslig verksamhet. Dock kan engagemang i en specifik extrempolitisk organisation vara en av flera faktorer som innebär att

någon kan antas ha samband med viss misstänkt brottslig verksamhet. De två granskade personerna som var kopplade till dokumenten avseende en extrempolitisk miljö bedöms ha samband med misstänkt brottslig verksamhet som sker i syfte att påverka den demokratiska processen.

Vad gäller den person som anges både som misstänkt och inte misstänkt är personen att anse som misstänkt. De motstridiga uppgifterna var ett handhavandefel som nu har åtgärdats. Oavsett tvetydigheten framgår det dock av sammanhanget att personen är misstänkt för att ha utövat eller komma att utöva brottslig verksamhet. Felaktigheten har inte fått några konsekvenser i verksamheten eller för den enskilde.

När det gäller dokumentet avseende trafikkontrollen behövs informationen för att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet i form av tillgreppsbrott av seriebrottskaraktär. Uppgifterna har dock aldrig varit avsedda för behandling i den aktuella uppgiftssamlingen och har därför gallrats efter att de uppmärksammades i samband med inspektionen. Att uppgifterna registrerades i den aktuella uppgiftssamlingen berodde på ett handhavandefel. Rutinerna för registrering av uppgifter i uppgiftssamlingen är idag förändrade för att förhindra liknande misstag. Den kompletterande uppgiften om etnicitet var inte absolut nödvändig för de syften som det aktuella underrättelseuppslaget behövs för. Däremot är medborgarskap/ursprungsland en behövlig och absolut nödvändig uppgift i det aktuella fallet. Rubriksättningen i dokumentet, där uppgiften om etnicitet anges, missades i kvalitetssäkringen men har nu ändrats.

5. NÄMNDENS BEDÖMNING

5.1 Behov av behandlade personuppgifter

Nämnden bedömer att uppgifterna om 11 av de 12 personerna behövs för det angivna ändamålet med uppgiftssamlingen och får behandlas i denna.

Personuppgifter får behandlas i den aktuella uppgiftssamlingen endast om de behövs för kartläggningen av inhemsk brottsaktiv extremism. För att få göra personuppgifterna gemensamt tillgängliga måste de antas ha samband med misstänkt brottslig verksamhet för vilket är föreskrivet fängelse i ett år eller däröver eller sker systematiskt.

I de fall som oklarhet rått om förutsättningarna har varit uppfyllda, har Polismyndigheten förklarat varför uppgifter om personerna behandlats i uppgiftssamlingen.

Mot bakgrund av vad Polismyndigheten har anfört bedömer nämnden att det finns behov av uppgifterna i samtliga granskade fall utom ett. Nämnden bedömer vidare att uppgifterna i dessa fall har ett sådant samband med sådan brottslig verksamhet att de får göras tillgängliga i den aktuella uppgiftssamlingen.

I ett fall, avseende trafikkontrollen av en minibuss, har personuppgifter behandlats trots att de inte behövdes för det angivna ändamålet med uppgiftssamlingen. Enligt Polismyndigheten har uppgifterna emellertid gallrats efter att de uppmärksammades i samband med nämndens inspektion.

5.2 Känsliga personuppgifter

Nämnden anser att Polismyndigheten synes ha tillfredsställande rutiner för behandling av känsliga personuppgifter i den aktuella uppgiftssamlingen. I ett fall har känsliga personuppgifter behandlats utan att det varit absolut nödvändigt och i ett annat fall har en felaktig känslig personuppgift registrerats.

Polismyndigheten synes ha tillfredsställande rutiner för behandling av känsliga personuppgifter i den aktuella uppgiftssamlingen. I de allra flesta av de granskade fallen finns en dokumenterad nödvändighetsbedömning.

Som nämnts ovan har känsliga personuppgifter avseende etnicitet kommit att behandlas i uppgiftssamlingen trots att uppgifterna i det granskade dokumentet överhuvudtaget inte behövs för det angivna ändamålet med uppgiftssamlingen (se avsnitt 5.1). Det har inte heller fattats något beslut om nödvändigheten av att behandla de känsliga personuppgifterna.

Nämnden konstaterar att uppgiften om etnicitet inte var absolut nödvändig oavsett för vilket syfte uppgifterna behandlas. Nämnden anser att det är anmärkningsvärt att känsliga personuppgifter behandlats på det sätt som har skett. Enligt Polismyndigheten har emellertid uppgifterna gallrats från den aktuella uppgiftssamlingen och rubriken, där uppgifterna om etnicitet fanns, ändrats.

Polismyndigheten har i ett dokument, i samband med misstankar om brottslig verksamhet, registrerat en felaktig uppgift om en persons politiska tillhörighet. Med hänsyn till uppgiftens karaktär anser nämnden att felet är förhållandevis allvarligt. Nämnden noterar Polismyndighetens uppgift att rättelse har skett.

5.3 Misstankemärkning

Nämnden anser att det i alla fall utom ett framgår tillräckligt tydligt huruvida någon är misstänkt eller inte.

I de granskade fallen finns upplysningar om huruvida personen är misstänkt eller inte. I ett av de fall som nämnden har granskat förekommer upplysningar om att en person både är och inte är misstänkt för brott. Nämnden noterar att Polismyndigheten har uppgett att personen är att anse som misstänkt, att det framgår av sammanhanget, och att den motstridiga behandlingen var ett handhavandefel som nu har åtgärdats.

Nämnden vill i detta sammanhang hänvisa till vad den tidigare påpekat i uttalandet *Polismyndighetens behandling av personuppgifter i underrättelseverksamheten vid polisregion Nord* (dnr 31-2015) om vikten av att misstankemärkningen används på ett tydligt och konsekvent sätt. Om så inte sker utgör märkningen inte ett tillräckligt integritetsskydd för dem som *inte* är misstänkta.

5.4 Logguppföljning

Nämnden är kritisk till att Polismyndigheten inte har genomfört någon logguppföljning avseende uppgiftssamlingen.

I förarbetena till polisdatalagen betonas vikten av att polisen ser till att varje tjänstemans tillgång till information begränsas till vad han eller hon behöver för att kunna utföra sitt arbete. Polisen måste också aktivt verka för att polisdatalagen tillämpas på avsett sätt. För att åstadkomma detta förutsätts polisen dels begränsa tjänstemännens behörigheter på lämpligt sätt, dels kontrollera användningen av systemen i efterhand genom logguppföljning.³

Nämnden ser allvarligt på att Polismyndigheten inte har genomfört någon logguppföljning avseende uppgiftssamlingen. Nämnden har även i andra sammanhang kritiserat Polismyndigheten för bristande logguppföljning.⁴ Särskilt i en sådan uppgiftssamling som den aktuella, som innehåller många känsliga personuppgifter, är det av stor vikt att exempelvis förbudet att använda känsliga personuppgifter som sökbegrepp kontrolleras genom logguppföljning. Detsamma gäller användares tillgång till uppgifter. Detta är av stor vikt för att integritetsskyddet ska kunna upprätthållas. Som nämnden uttryckt tidigare krävs att loggutvärderingen sker frekvent och såväl förebyggande som reaktivt. Nämnden förutsätter att Polismyndigheten kommer att genomföra logguppföljning avseende den aktuella uppgiftssamlingen, även om nya styrdokument med rutiner för logguppföljning ännu inte är framtagna.

---

³ Prop. 2009/10:85 s. 270 f.

⁴ Se t.ex. nämndens uttalande den 18 februari 2015 ”Uppföljning av tidigare granskning avseende Rikspolisstyrelsens behandling av personuppgifter i penningtvättregistret” och däri hänvisade uttalanden.

6. BESLUT

Med detta uttalande avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Sigurd Heuman

I avgörandet har deltagit: Sigurd Heuman (ordförande), Barbro Thorblad, Cecilia Dalman Eek, Linnéa Darell, Berit Jóhannesson, Zayera Khan, Mats Sander och Jonas Åkerlund (enhälligt).

Föredragande: Lisa Klasson

Expedition till:
Polismyndigheten

Kopia för kännedom till:
Datainspektionen